

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА
ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми Початкова освіта

Сyllabus ОК «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, освітньо-професійна програма Початкова освіта

Розробник: Рославець Р.М., доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Вітюк В. В.

Сyllabus освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти
протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри

Пріма Р. М.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти	01 Освіта / Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти на базі ОС «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст»)	Нормативний
Кількість годин/кредитів: 60/2		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 6 год
		Практичні (семінарські) – 6 год Лабораторні – Індивідуальні –
		Самостійна робота – 42 год
ІНДЗ: є	Консультації – 6 год	
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання: українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я та по батькові: Рославець Руслана Миколаївна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація (0503784270, roslavecj@gmail.com)

Дні занять [відповідно до розкладу](#)

III. Опис освітнього компонента

3.1. Анотація ОК.

Освітній компонент (ОК) «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі» належить до циклу дисциплін професійної підготовки, що формують профіль майбутнього вчителя Нової української школи з теорії, практики та методики громадянської та історичної освітньої галузі. Навчальний контент ОК визначає компетентності, яких має набути здобувач вищої освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми Початкова освіта та професійного стандарту вчителя початкової школи.

Освітній компонент є інтегрованим, оскільки поєднує в собі підготовку здобувачів освіти до викладання в початковій школі трьох освітніх галузей: природничої освітньої галузі, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної за такими наскрізними освітніми лініями: *екологічна безпека і сталий розвиток* (підсилює формування у молодших школярів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості: збереження, захист довкілля усвідомлення сталого розвитку готовність брати участь у вирішенні питань навколишнього середовища та розвитку суспільства), *громадянська відповідальність* (покликана забезпечити: розвиток соціальної й громадянської компетентностей розкрити суть поняття «відповідальний громадянин» і визначити вектори його діяльності), *здоров'я і безпека* (формування молодшого школяра, який: є духовно/емоційно/соціально/фізично повноцінним громадянином

дотримується здорового способу життя активно долучається до облаштування безпечного для життя й діяльності середовища) та *підприємливість і фінансова грамотність* (навчання молоді: раціонально використовувати кошти планувати витрати заощаджувати реалізовувати лідерські ініціативи успішно діяти в технологічно швидкозмінному середовищі). Окреслені наскрізні лінії є засобом інтегрування навчального змісту корелюються з окремими ключовими компетентностями сприяють формуванню ціннісних і світоглядних орієнтацій здобувача початкової освіти.

Предметом вивчення освітнього компонента «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі» є процес навчання дисциплінам природничого циклу у початкових класах, який включає зміст, форми, завдання, методи та організацію навчання, що здійснюється в певних історичних умовах і складається з діяльностей вчителів (викладання) та молодших школярів (навчання).

У процесі вивчення освітнього компонента здобувачі освіти отримують знання про сучасні наукові соціальні концепції, концепції громадянської освіти; шляхи впровадження новітніх соціальних технологій в освітній процес початкової школи. Здобувачі вищої освіти ознайомлюються із сутністю і видами соціальних та громадянських педагогічних технологій; основними положеннями, що визначають зміст, організаційні форми та методи організації освітнього процесу відповідно до загальних законів Нової української школи; методами та засоби формування громадянської та історичної компетентності тощо.

Освітній компонент «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі» розкриває основні вимоги до викладання в початковій школі освітнього процесу як цілісного й системного процесу, його структуру, мету і завдання, закономірності, зміст, методи, форми, засоби, умови формування компетентного учителя за спеціальністю 013 «Початкова освіта», відповідно до ОПП підготовки фахівця, затвердженої Вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки і введеною в дію з Освітньо-професійною програмою погодженою вченою радою факультету педагогічної освіти та соціальної роботи (протокол № 10 від 27 червня 2022 р.), схваленою науково-методичною комісією факультету (протокол № 9 від 29 травня 2022 р.) та затвердженою Вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 8 від 28 червня 2022 р.).

Програма ОК розроблена з урахуванням аксіологічного, інноваційного, інтегрованого, синергетичного, діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходів до підготовки майбутнього учителя початкової школи Нової української школи.

Пререквізити

ОК базується на знаннях, навичках й уміннях, котрі засвоєнні під час опрацювання завдань ОК: «Теорія і методика виховання в початковій школі», «Психологія (загальна, педагогічна та дитяча)», «Методика навчання природничої освітньої галузі», проходження здобувачами освіти різних видів практики та ін.

Постреквізити

Знання, навички й уміння, котрі отримує здобувач вищої освіти в ході засвоєння ОК, стануть необхідною основою для вивчення інших фахових методик початкової освіти, результативного написання курсової роботи з методик навчання початкової освіти, успішного складання атестаційного іспиту.

3.1.1. Мета і завдання освітнього компонента полягають у формуванні в здобувачів вищої освіти предметно-методичної компетентності з викладання в початковій школі громадянської та історичної освітньої галузі; виховання в майбутніх фахівців власної ідентичності та готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної суспільної та громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свободи людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів.

Оскільки освітній компонент передбачає професійну підготовку здобувачів освіти за трьома освітніми галузями (природнича, соціальна та здоров'язбережувальна, історична та громадянська, то її вивчення включає теоретичний та практичний інтегровані блоки.

IV. Результати навчання (компетентності)

Таблиця 2

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.
Загальні компетентності	<p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-4. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p style="text-align: center;"><i>Загальні компетентності, визначені ЗВО</i></p> <p>ЗК-9. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового й безпечного способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому закладі та створення психолого-педагогічних умов для психосоціальної підтримки розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій на основі усвідомлення цінності життя та здоров'я учасників освітнього процесу.</p> <p>ЗК-10. Здатність безпечно та ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в майбутній професійній діяльності, зокрема в умовах дистанційного навчання, в особистісному розвитку та життєвих ситуаціях.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p> <p>СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та екологічну взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність</p> <p>СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.</p> <p>СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної та здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької фізкультурної.</p>
	СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до

	<p>формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.</p> <p>СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.</p> <p>СК-13. Здатність забезпечувати освітній процес, використовуючи педагогічний досвід учителів початкових класів Волинської області, та запроваджуючи інноваційні підходи та технології навчання освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.</p> <p>СК-14. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби, умови та ресурси для безперервного професійного розвитку впродовж життя.</p>
--	---

Таблиця 3

Програмні результати навчання	
ПРН-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПРН-05	Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.
ПРН-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПРН-07	Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.
ПРН-10	Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН-12	Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.
ПРН-14	Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
ПРН-17	Використовувати відкриті електронні освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну педагогічним досвідом, створювати та удосконалювати власне е-портфоліо, створювати (за потреби) особисто або спільно з фахівцями нові електронні освітні ресурси, впорядковувати їх і надавати до них доступ учасникам освітнього процесу.
<i>Програмні результати, визначені ЗВО</i>	

	Здійснювати проектування цілісного освітнього процесу в початковій школі, створювати сприятливі умови для виховання базових духовних цінностей, соціально-значущих якостей особистості, розвитку soft skills в усіх учасників освітнього процесу, застосовуючи традиційні та інноваційні підходи до навчання, сучасний педагогічний досвід, освітні практики відповідно до Концепції НУШ та викликів сьогодення.
	Укладати особистісну траєкторію безперервного професійного розвитку майбутнього вчителя початкових класів та впроваджувати її для успішної самореалізації, самовдосконалення та кар'єрного зростання як педагога Нової української школи.

Soft skills:

- комунікативні уміння й навички – готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу, вміння аргументувати, переконувати та захищати власні думки й переконання;
- аналітичне та критичне мислення – вміння/здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між окремими елементами, визначати головну та другорядну інформацію;
- когнітивна гнучкість – здатність швидко адаптуватися до змін, успішно вирішувати нові виклики, проблеми;
- емоційний інтелект – ментальні здібності, які беруть участь в усвідомленні і розумінні власних емоцій, емоцій навколишніх (дітей, батьків, колег) та вміння керувати емоціями;
- креативність, оригінальність та ініціативність – здатність генерувати інноваційні ідеї, знаходити оригінальні творчі рішення, уміння вільно мислити;
- уміння працювати в команді – налагоджувати ефективну співпрацю в групі, мікрогрупі для досягнення спільної мети;
- лідерські якості – сукупність умінь, навичок, рис характеру, визнання високих результатів у діяльності, що забезпечують успіх.

IV. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лаб ор.	Пр	Сам. роб.	Конс.	*Форма контрол
Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання громадянської та історичної галузі							
Тема 1. Теоретичні основи методики викладання громадянської та історичної освітньої галузі. Загальноосвітні та виховні завдання	16	ї2		2	10	2	УЮ РК
Тема 2. Формування готовності майбутніх вчителів початкових класів до викладання громадянської та історичної освітньої галузі. Формування економічного, патріотичного, розумового та морального виховання.	26	2		2	20	2	РП

Тема 3. Особливості організації освітнього середовища в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі в початкових класах.	18	2		2	12	2	РП, ДС
Всього годин / Балів	60	6		6	42	6	екзамен
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)							Бал
Модульна контрольна робота МКР – 60 балів)							60
ІНДЗ							—
Інше (вказати)							

* Методи навчання

Традиційні

за джерелом знань

– словесні: РП – розповідь, ПС – пояснення, Б – бесіда (ЕБ – евристична, РБ – репродуктивна, ВБ – вступна, ПТБ – поточна, ПДБ – підсумкова), І – інструктаж (ВІ – вступний, ПТІ – поточний, ПДІ – підсумковий), РП/К – робота з підручником/книгою, РІД – робота з інтернет-джерелами, РНМД – робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами, РІВ – робота з інструментами візуалізації (таблицями, схемами, інтелект-картами, інфографікою, картами часу і т. ін.);

– наочні: ІЛ – ілюстрування, ДМ – демонстрування, СП – спостереження;

– практичні: РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ВПР – вправи (РВПР – репродуктивні, ПВПР – продуктивні, КВПР – конструктивні, ТВПР – творчі), ДР – дослідні роботи, ЗД – завдання, ЗВ – звіти

за характером пізнавальної діяльності студентів

ПІ – пояснювально-ілюстративні, РП – репродуктивні, ПВНМ – проблемний виклад навчального матеріалу, ЧП – частково-пошукові, ДС – дослідницькі

Інноваційні: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ПФ – портфоліо, МД – моделювання, МШ – мозковий штурм, НВ – навчаючи-вчуся, ТШ – ток-шоу, КМ – кейс-метод, ПР – проєкт, КВ – вебквест, квест, КБ – кубування за Б. Блумом, РЗБ – ромашка запитань Б. Блума, ДЩ – двосторонній щоденник, МДН – методи дистанційного навчання, МЕН – методи електронного навчання, ММН – методи мобільного навчання, МЗН – методи змішаного навчання, МКН – методи кооперативного навчання.

** Форми оцінювання: усна (У), письмова (П).

** Методи оцінювання: УІО/ПІО – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МПК – метод програмованого контролю, МППВПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки.

V. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Складіть класифікацію рольових ігор, які можна використовувати в освітньому процесі щодо формування громадянської, соціальної та історичної компетентностей молодших школярів.

2. Визначте співвідношення понять «метод навчання» та «навчальна технологія». Розкрийте види інтерактивних методів навчання за характером взаємодії учителя та школярів за допомогою логічних схем.

3. Розробіть вправи в контексті навчання громадянської та історичної освітньої галузі для розвитку вміння бачити проблеми.

4. Розробіть розділи вчительського та учнівського портфоліо
5. Розробіть план роботи гуртка, волонтерської та дитячої громадської організації в контексті навчання громадянської та історичної освітньої галузі.
6. Розробіть конспекти інтегрованого уроку «Я досліджую світ» за навчальною програмою «Я досліджую світ» (під керівництвом О.Савченко) та освітньої програми (під керівництвом Р. Шияна).
7. Проаналізуйте типові освітні програми щодо реалізації «Громадянської та історичної освітньої галузі», запропонуйте до кожної з змістової лінії варіант навчального проекту.
8. Розробіть пам'ятку для учнів із виконання одного з видів

Навчального проекту.

9. Назвіть відмінні риси підручників інтегрованого курсу «Я досліджую світ», створених за навчальною програмою «Я досліджую світ» (під керівництвом О. Савченко) та освітньої програми (під керівництвом Р. Шияна) громадянської та історичної освітньої галузі.
10. Розробіть алгоритм завдань, прийомів роботи, які будуть активізувати діяльність учнів на уроках «Я досліджую світ» за навчальною програмою «Я досліджую світ» (під керівництвом О. Савченко).

2	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, тренінгів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
1,5	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь загалом логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
1	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
0,5	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силябусом освітнього компонента.

Після завершення вивчення тем кожного змістового модуля здійснюється підсумковий модульний контроль у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту, колоквиуму тощо) та проводиться або

під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше як 60.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом (програмою), і набрав при цьому не менше як 75 балів. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань, як правило, за шкалою від 0 до 60.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит у формі опитування (усного, письмового), тестового контролю тощо. У цьому випадку на іспит виносяться 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно та якісно виконати завдання. Відвідування занять є обов'язковим.

З поважних причин (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)) навчання може відбуватися за індивідуальним графіком (онлайн) за погодженням із деканом факультету. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. До практичних занять здобувачі освіти готують навчально-методичні кейси (електронні, рукописні, друковані) та презентують їх в аудиторії із застосуванням мультимедійної презентації та сучасних інструментів освітнього процесу (інфографіки, інтелект-карти, таблиці, схеми, інтерактивні стрічки, діаграми і т. ін.). Пропуски практичних занять відпрацьовуються: здобувач освіти опрацьовує тему самостійно, виконує практичні завдання до теми, укладає навчально-методичні кейси. На консультаціях здобувач освіти має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності відповідно до норм загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки, зокрема:

- не толерувати плагіат, списування, неправомірне використання чужих напрацювань;
- використовувати у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та правильно оформляти покликання на використані інформаційні джерела;
- подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаною іншими особами; мінімальний відсоток унікальності – 60 %.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування.

Політика щодо деделайнів та перескладання

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Форма проведення – екзамен (Усна форма).

Питання до екзамену

1. Предмет і завдання курсу «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі.
2. Принципи відбору і послідовності вивчення навчального матеріалу з громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі.
3. Методологічні основи методики викладання громадянської та історичної освітньої галузі.
4. Поняття методу навчання у викладанні громадянської та історичної освітньої галузі. Цілісний підхід до методу. Методи і прийоми у структурі методів навчання.
5. Планування та структурування змісту курсу громадянської та історичної освітньої галузі.
6. Особливості змістового забезпечення громадянської та історичної освітньої галузі
7. Основні організаційні форми навчального процесу курсу громадянської та історичної освітньої галузі.
8. Принципи відбору змісту і побудови шкільного курсу «Я досліджую світ».
9. Мета, завдання та види перевірки навчання громадянської та історичної. 1
10. Інтегрований підхід до навчання громадянської та історичної у початковій школі.
17. Реалізація індивідуального та диференційованого підходу до вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.
18. Міжпредметні зв'язки на уроках «Я досліджую світ» з дисциплінами початкової школи.
19. Економічне виховання молодших школярів при вивченні громадянської та історичної освітньої галузі.
21. Роль інтеграції у підвищенні якості проведення уроків громадянської та історичної освіти.
22. Особливості розвивального навчання. Її розвивальний зміст.
23. Зв'язок методики викладання громадянської та історичної освітньої галузі з іншими науками.
30. Завдання і зміст громадянської та історичної освітньої галузі відповідно до Державного стандарту.
31. Міжпредметні зв'язки громадянської та історичної освітньої галузі з дисциплінами середньої школи.
38. Використання наочних посібників у процесі застосування словесних методів навчання громадянської та історичної освітньої галузі.
39. Самостійна робота учнів у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.

40. Основні типи уроків курсу «Я досліджую світ» у початковій школі.
41. Здійснення міжпредметних зв'язків на уроках «Я досліджую світ»
42. Роль довілля в естетичному вихованні дітей.
43. Практичні методи навчання при вивченні курсу «Я досліджую світ», їх характеристика.
44. Здійснення народознавчого підходу учнів початкової школи при вивченні курсу «Я досліджую світ».
45. Наочні посібники. Види наочних посібників. Дидактичні вимоги до них. Методика роботи з різними видами наочних посібників.
46. Ігрова діяльність у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.
50. Диференціація та індивідуалізація завдань на уроках «Я досліджую світ».
51. Мультимедійні та технічні засоби навчання та методика їх використання у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.
53. Письмова перевірка знань і вмінь учнів на уроках «Я досліджую світ»: види, методика проведення.
54. Методика проведення експериментальної перевірки знань і вмінь учнів на уроках «Я досліджую світ».
55. Інноваційні технології вивчення громадянської та історичної освітньої галузі.
56. Особливості розвивального навчання.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основні джерела:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. 2010. № 72/1. Ст.2598.
2. Закон України «Про громадські об'єднання» // Відомості Верховної Ради України. 2013. -№1.
3. Міжнародний пакт про громадянські права: позиція держави та погляд громадянського суспільства [Текст]. Київ : Істина, 2007. 240с.
4. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою [Текст]: збірник матеріалів міжнародної

науково-практичної конференції, 12 грудня 2013 р., м. Київ / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. Київ : НІСД, 2014. 192с.

5. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці [Текст]: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013.

376 с.

6. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х - перша половина 2011 рр.) [Текст] / Упорядн.: Т.А. Бевз, Д.В. Веденєєв, Гай-Нижник та ін.; Керівник проекту М.С. Кармазіна. Київ : *Ін-т політичних і етнопонаціональних дослідж. ім. І.Ф. Кураса*, 2011. 808с

7. Грик М. А. Щодо співвідношення категорій "громадянське суспільство" та "громадськість" у державному управлінні [Текст] / М. А. Грик // Інвестиції: практика та досвід.

2010. № 21. С. 98—101.

8. Колодій А. Громадянське суспільство: доктрина та вітчизняна практика [Текст] / А. Колодій // Право України. 2013. № 9. С. 270—288;

9. Колодій А. Громадянське суспільство: ознаки, структурні елементи, співвідношення із державою [Текст] / А. Колодій // Право України. 2014. № 4. С.9—16.

10. Корнієвський О.А. Громадянське суспільство в Україні: основні етапи інституціоналізації [Текст] / О. А. Корнієвський // Стратегічні пріоритети. 2012. № 4 (25). С. 68—73.

11. Чувардинський О. Громадянське суспільство в Україні: історичні корені [Текст] / О. Чувардинський // Політичний менеджмент. — 2008. — № 1. — С. 158—164

12. Ковальчук В. Громадянське суспільство та його правосвідомість як основа формування легітимної влади [Текст] / В. Ковальчук // Право України. 2014. № 4. С.91—98.

13. Медведчук В. Громадянське суспільство як фундаментальна основа демократичного розвитку України [Текст] / В. Медведчук // Право України. 2014. № 4. С. 26—35.

14. Стеценко С. Громадянське суспільство та соціальна держава: проблеми взаємодії [Текст] / С. Стеценко // Право України. 2014. № 4. С.71—80.

15. Ярмиш О. Громадянське суспільство і злочинність [Текст] / О. Ярмиш // Право України. 2014. № 4. С.134—140.

Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти державних органів: www.rada.gov.ua/laws/- офіційний сайт Верховної Ради України <http://nsj.gov.ua/ua/about/regulations/>- сайт Національної школи України <https://www.kmu.gov.ua/ua/npasearch> - сайт Кабінету Міністрів України <https://www.president.gov.ua/documents/all> - сайт офіційного представництва президента України

Електронні бібліотеки:

<http://www.nbu.gov.ua>—Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.